תפארת יוסף — שבת חול המועד פסח

מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לד' (תהילים צ"ב:א'-ב').ואיתא במדרש (שוחר טוב צב) כל עיסקא דהאי שבתא כפול שירו כפול קרבנו כפול. ביאר זה הוא כמו שאמר כבוד אזמו"ר זללה"ה, אשר כמו שאיתא בזוה"ק (תרומה קלה.) אנן נסבינן מתורה שבכתב תורה שבעל פה, כן נמשך מקדושת שבת קדושת הזמנים, והיינו כי שבת הוא קדושה קבוע וקיימא, ויו"ט הוא מה שישראל מקדשי ליה. וענין קדושה קבוע וקיימא מורה, שהשי"ת מראה לישראל שנקראו בנים למקום והשי"ת הוא המקדש את ישראל, כמו שאיתא (אבות פרק ג) חיבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום. ומחמת שישראל אינו מסתפק עצמו בזה מה שהשי"ת מקדש מצידו את ישראל, ורק רוצה תמיד לדעת בתפיסתו ולקדש את עצמו מצידו בכל מיני האפשרות, כמו שכתיב (שמות ל"א:י"ג) לדעת כי אני ד' מקדישכם, והיינו שרוצה להרגיש הקדושה הנמצא אצלו, מזה יש לו כח להוסיף קדושה מצידו ולהמשיך קדושה לתוך הזמנים. והנה ששת ימי המעשה מורה מה שהשי"ת נתן כח לישראל לעבדו בכל מיני עבודות, וכמו שאיתא בזוה"ק (אמור צד:) על הכתוב כי ששת ימים עשה ד' את השמים ואת הארץ, בששת לא נאמר אלא כי ששת. זה מורה שזה בעצמו היה בריאה מן השי"ת, אשר נתן להם כח לעבודה, וכשבא יום השבת אז מכיר האדם שאין לו שום כח והויה בפני עצמו, וכל כחו הוא מן השי"ת, ומכיר שאפילו כח עבודה שלו הוא ג"כ מן השי"ת. ולזה כתיב אצל שבת טוב להודות לד', וענין הודאה הוא כפיפת הקומה, כי הקומה של הצורת אדם מורה מה שיש יתרון לאדם מן הבהמה, כי מותר אדם מן הבהמה אין. ורק זה היתרון הוא, שאצל האדם הראש הוא למעלה מן כל האברים, שזה מורה שאדם יש לו דעת ושכל להנהיג כל אברי גופו, וזה מורה הקומה של הצורת אדם. וענין הודאה הוא, שכופף את קומתו, שמכיר בשבת שאין לו שום כח, שאפילו כח עבודה שלו הוא ג"כ מן השי"ת. ומחמת שישראל יש לו הכרה זאת בשבת, לזה נותן לו השי"ת כח לעבודה עד להבא, כי מקדושת שבת מקבל אדם להוסיף מצידו ולקדש עצמו להבא, וזה מורה כל עיסקא דהאי שבתא כפול, והיינו שבעומק מכיר האדם בשבת שאפס ממנו כח עבודה, ובאמת מקבל מזה כל כח עבודה:

ויאמר משה אל ד' ראה אתה אמר אלי העל את העם זה ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי (שמות ל"ג:י"ב).ואיתא במדרש (רבה שמות מה) והובא (ברש"י ז"ל על מקומו) ואשר אמרת לי הנה אנכי שולח מלאך אין זה הודעה שאין אני חפץ בה. ביאר בזה כבוד אזמו"ר זללה"ה, אשר בכל התחלפות הזמנים מימי הקיץ לימי החורף ומימי החורף לימי הקיץ עומד משרע"ה ומתפלל תפלה זו. והענין בזה, כי מה שהאדם עובד את השי"ת בכל השנה ומסגל מצוות ומעשים טובים, וכשבא המועד נקבע אז בקביעות שלא יוכל להפסיד מזאת הקדושה, וישראל בכל פעם שואף לעבודה היותר גדולה ואינו מסתפק עצמו בזאת הקדושה שנקבע אצלו, רק רוצה תמיד לעבוד את השי"ת ביתר שאת וביתר עוז, וכדאיתא במדרש (רבה ויקרא ד') משל לבת מלך שנישאה להדיוט כל המעדנים שנותן לה אינו יוצא ידי חובתה למה מפני שהיא בת מלך, כך הנפש לא תמלא למה מפני שהיא מן העליונים, היינו הנפש של ישראל אינו בנייחא מזה אף שנקבע אצלו בקביעות, מ"מ שואף יותר לאור ד' ורוצה לעבוד את השי"ת יותר. ולזה עומד משרע"ה ומתפלל ואתה לא הודעתני את אשר תשלח עמי, ואף שאמרת הנה אנכי שולח מלאך אין זו הודעה שאין אני חפץ בה, כי מלאך נקרא עומד כדכתיב (זכריה ג':ז') ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה, והיינו שאין לו בחירה, הגם שאין יכול להפסיד כלום מ"מ אינו יכול להרויח ג"כ, שאני ישראל שהם נקראים מהלכים ויש להם בחירה ואף שיכולים ח"ו להפסיד אבל יכולים להרויח ג"כ. ולזה לא רצה משרע"ה בהנהגת המלאך, מחמת שישראל אין לו נייחא מהנהגת המלאך ורוצה שהקדושה שנקבע בו עכשיו לא יפסיד, ועוד רוצה להרויח ג"כ שמהיום והלאה יעבוד את השי"ת ביתר שאת וביתר עוז:

ויאמר ד' הנה מקום אתי ונצבת על הצור וגו' (שמות ל"ג:כ"א).איתא במדרש (רבה ויצא סח) למה מכנין שמו של הקב"ה מקום, מפני שהוא מקומו של עולם ואין העולם מקומו. ביאור זה המדרש, כי אצל בשר ודם מחמת שהוא בגבול ותכלית והמקום מקיפו מכל צד שייך אצלו מקום, אבל השי"ת שהוא בלי גבול ובלי תכלית איזה מקום יתכן אצלו. וזה שאלת המדרש למה מכנין שמו של הקב"ה מקום. לזה מבאר המדרש, מפני שהוא מקומו של עולם, היינו שהוא ית' מקיף את כל העולם ומקיפו מכל צדדיו ונותן מקום לכל הבריאה. ולזה כתיב כאן הנה מקום אתי, והיינו שהשי"ת הראה למשרע"ה שכל הכח והויה שנתן מקום להבריאה הוא עדיין בידו ית', ולא שמאז שנתן מקום וכח להבריאה יש לה הויה בפני עצמה, לא כן הוא, רק הוא עדיין בידו ית', וזה ונצבת על הצור. והוא כמו שכתיב (ישעיהו נ"א:א') הביטו אל צור חצבתם ואל מקבת בור נקרתם. והיינו שכל התקיפות של ישראל הוא מזה שהשי"ת נתן מקום להבריאה, כי מזה נצמח שהציב השי"ת שכבוד שמים כביכול אינו בשלימות בלתי עבודת ישראל, ומזה הוא כל התקיפות של ישראל. לזה נאמר אח"כ ושכתי כפי עליך עד עברי והסרתי את כפי וראית את אחרי ופני לא יראו. והוא כי משרע"ה רצה לעמוד על הנהגת השי"ת עם ישראל בהווה, לזה השיב לו השי"ת ופני לא יראו, והיינו שאם יראה מפורש הנהגת הש"י, יראה שכל כח הבריאה הוא עדיין בידו ית', ממילא יראה שמצידו ית' הכבוד שמים בשלימות גם בלי עבודת ישראל וממילא יאפס כל כח עבודה מישראל. וזה מורה, כי לא יראני האדם וחי, רק, וראית את אחרי, וכמו שמתרגם ותחזה ית דבתרי, והיינו שאחר המעשה הראה לו השי"ת למשרע"ה את ההתקשרות השי"ת עם ישראל, שמקושרים הם וכל פעולותיהם בידו ית'. וזה מורה מה שאיתא בש"ס (ברכות ז.) מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין, וקשר של תפילין מרמז על התקשרות של השי"ת עם ישראל, שבעומק מקושרים הם וכל פעולותיהם:

אמר רב הונא אמר רב שבת שבחול המועד בין בפסח ובין בסוכות קורין ראה אתה אמר ומפטירין בפסח עצמות היבשות (מגילה לא.).ועניין עצמות היבשות, שהשי"ת שאל ליחזקאל הנביא התחינה העצמות האלה (יחזקאל ל"ז:ג'), ולהבין זאת שהשי"ת ישאל ליחזקאל הנביא אם יש לו אמונה שהשי"ת יכול להחיות אותם, כי אצל השי"ת מה דלא הוה הוה מה דהוה לא כל שכן, ורק ששאל לו אם הוא בגדר תפיסתו, היינו אם יודע זאת בהבנת תפיסתו. והשיב לו יחזקאל אתה ידעת, הינו שהתפיסה שלי ג"כ הוא ממך וברגע אחרת יכול אתה ליתן לי תפיסה כזאת שאבין בתפיסתי איך שהם מלאים חיים, והשיב לו השי"ת מארבע רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים האלה וגו'. הנה עצמות היבשות אומרים, יבשה עצמותינו אבדה תקותינו נגזרנו לנו, היינו, כי בכל הישועות הבאות לאדם אם הוא אינו בגדר תפיסתו ולא היה לו קו מתחלה להשי"ת על זאת הישועה, אז אין לו חלק בה ואין נחשב כלל לחי. ולזה אמר השי"ת ליחזקאל הנביא, שאף שעצמות היבשות אומרים יבשה עצמותינו אבדה תקותינו, היינו אף שנדמה להם מצידם שאפס מהם תקוה, מ"מ בישראל לא שיך שיאפס מהם תקוה. ולזה אמר, מארבע רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים האלה, כי באדם יש נפש רוח ונשמה, ונשמה היא כולה מן העליונים ולה אין שום חטא ופגם מגיע, כמו שאנו אומרים אלהי נשמה שנתת בי טהורה היא. ונפש הוא ההבלי דגרמי הנשאר בקבר, ורוח הוא הממוצע בין נפש לנשמה, וזה שאמר, מארבע רוחות באי הרוח ופחי בהרוגים האלה, ונשמתם כביכול הוא חלק אלהי ממעל, כדכתיב (בראשית ב':ז') ויפח באפיו נשמת חיים ואיתא (בספר הקנה) מאן דנפח מתוכו נפח, ממילא רואה איך שיש לו חיבור עם השי"ת ואף שאין מרגיש זאת בתפיסתו, מ"מ מאחר שישראל יש לו אמונה שלימה שיש לו חיבור עם השי"ת. מזה נתעורר לראות בתפיסתו ג"כ איך שיש לו חיבור עם השי"ת, ולא שייך אצלו שיאפס ממנו תקוה, ממילא רואה שאפילו הלבושים שלו ג"כ מלאים חיים: